

Radu-Mircea Iliescu

**DREPT
CINE
TE
CREZI?**

București, 2025

Foto coperta – *din arhiva personală a autorului.*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ILIESCU, RADU-MIRCEA

Drept cine te crezi? / Radu-Mircea Iliescu. - București :
Bifrost, 2025

ISBN 978-630-6514-42-7

821.135.1

© Toate drepturile sunt rezervate. Nicio parte din această lucrare
nu poate fi reprodusă fără acordul scris al editurii și al autorului.

Copyright © 2025

Editura Bifrost

Str. Liviu Rebreanu nr.46-58, sector 3, București

e-mail: office@bifrost.ro

www.bifrost.ro

**DREPT
CINE
TE
CREZI ?**

Cuvânt înainte

„Să știi că seriozitatea e refugiul celor cu o inteligență redusă, iar viața e o boală grea, cu transmitere sexuală, mortală în cele din urmă”. Gândește-te bine la vorbele astea spuse de cineva mult mai deștept decât mine. Și să nu te aștepti ca ceea ce urmează să fie vreo capodoperă, că nu e, din cel puțin două motive - unul ar fi că scrisul nu e meseria mea, iar al doilea e că m-am apucat de chestia asta, așa, doar să mă aflu în treabă, din prea multă plictiseală și un pic de vanitate. Cum aș putea eu găsi cuvintele nimerite ca să înțelegi câtă simțire poate fi în tic-tacul unui ceasornic ruginit? E peste puterile mele. Dacă deja te simți indispus, te sfătuiesc să nu mai continui cu cititul. N-are rost. Nu-i vreo mare poveste, e vorba despre mine și lumea în care am trăit, frânturi de aduceri aminte așternute în rândurile astea banale, așa cum m-am priceput. În afară de sinceritate, și aia pe alocuri cenzurată, nu-ți promit nimic. Nu-i nici o spovedanie. Nu m-am spovedit în viața mea vreunui popă, deși la biserică mai merg din când în când. Nu sunt sigur fiindcă nu eram în cea mai bună formă, dar se pare că m-am spovedit direct la Domnul în urmă cu câțiva ani, când, dacă nu mă înșel, mi-a acordat o audiență privată. Cu toate că sunt un mare păcătos, în bunătatea Sa, Doamne-Doamne văd că m-a iertat... n-aș fi zis. Așa că nu-mi mai trebuie intermediari ca să cer indulgențe și, în general, nu cer nimănui nimic. Dacă totuși te-ai hotărât să rămâi cu privirea peste pagină, îți doresc lectură plăcută, îți spun bun venit în lumea mea lipsită de extraordinar și te rog să scuzi deranjul!... sunt obosit, plictisit și n-am chef să mai deretic nimic.

Motto:

*„Limpede nu vezi decât cu
inima. Miezul lucrurilor nu
poate fi văzut cu ochii.”*

Antoine de Saint- Exupery

Capitolul 1

Cele două lumi ale unui copil

În cartierul ăsta cu străzi cochete, destul de bine proptit printre parcuri și lacuri, în micul apartament din blocul de lângă fosta fabrică Automatica, Ford-ul antebelic, îmi duc traiul încă din 1960. Eram un puști de doar cinci ani când m-am trezit aici. Am fost mutați la repezeală cu un camion sovietic repartizat de „Sfatul Popular”, din Raionul Tudor Vladimirescu, în Raionul Stalin. Mama, împreună cu mine stăteam în cabină cu nenea șoferul care mirosea a benzină și duhnea a trăscau, iar tata, ținând în brațe, să nu se spargă, o damigeană cu vișinată, ședea confortabil, cocoțat sus pe o canapea, în bena în care era pusă puțina mobilă „Popular” pe care o aveam. Veneam dintr-o odaie foarte modestă de la mansarda unui mic bloc elegant din centru. Acolo locuiserăm noi la comun, lucru firesc acelei perioade bucureștene, în primii ani ai copilăriei mele - ani plini de griji pentru ai mei, dar fără griji pentru mine. E vorba de blocul Jean-Valjan din str. Culmea Veche, zona încadrată de străzile Hristo Botev, Negustori, Paleologu și Zborului. E bine să știți că Jean-Valjan al nostru nu are nicio legătură cu personajul bine-cunoscut al lui Hugo. A fost un avocat de succes și dramaturg, personalitate politică înainte de război. Dar, incredibil, la sfârșitul anilor '50, când bietul om suferea crunt fiind încarcerat ca deținut politic pentru „înaltă trădare”, noi locuiam pe intrarea Jean-Valjan. Ce ironie!... avea și plăcuță pe bloc cu numele adresei: intr. Jean-Valjan nr. 1. În clădirile din spatele blocului, într-un spațiu nu foarte mare, un corp principal înconjurat de câteva clădiri secundare formau Grupul Școlar Unirea. Într-un amalgam de cursuri de zi și serale, cu școală profesională, școală medie de meserii, școli de maiștri și tehnice, își desăvârșeau pregătirea

viitoarele cadre tehnice de nădejde ale noii republici populare. Azi e o școală a comunității evreiești. Aproape de bloc, într-o curte cu ronduri îngrijite de crini, se înalță ca o bijuterie clădirea bisericii Sântul Nicolae - Negustori. Aici, ai mei, pe furiș, m-au botezat. Taica popă, om tare cumsecade, mă cunoștea. Mereu mă chema să-mi dea colivă. Credea că îmi place, dar eu, după ce îi mulțumeam, o duceam să o împart prietenilor de joacă. În acele vremuri de lipsuri și constrângeri inimaginabile domnea o stare apăsătoare greu de crezut, de inadaptare și inacceptare a realității în care se trăia, într-o încăpățănare tacită, dar puternic resimțită, a oamenilor care doreau nespuse de mult să păstreze măcar aparențele firescului vremurilor bune, dar apuse, de care ei tocmai se despărțiseră, iar eu doar am auzit. Negustori particulari, dar clandestini, încă mai veneau direct la ușile locatarilor, purtând în spinare marfă proaspătă. Maria, lăptăreasa, ne aducea smântână, lapte dulce, bulgărași cu brânză de vaci despachetați din niște mici bucați de tifon alb ca neaua, dar și ouă puse cu grijă într-un coș cu talaș, acoperit de un ștergar din borangic brodat. O femeie frumoasă, abia trecută de prima tinerețe, îmbrăcată în straie simple, țărănești, foarte curate, doar în alb și negru, Maria impresiona. Era încălțată cu bun-gust, direct pe piciorul gol, cu niște sandale care, deși erau de damă, fiind făcute din curelușe împletite de piele neagră, terminate într-un mic bombeu dur, arătau mai degrabă a sandale bărbățești. Aducându-mi acum aminte de ea, îmi dau seama că avea mai mult stil decât orice vânzătoare de la Zara. Vis-à-vis de Școala Comercială Kretzulescu, la etajul al treilea al unui bloc de pe str. Hristo Botev, într-un apartament, doamna Tevel, o dentistă evreică, avea un cabinet stomatologic, desigur, tot clandestin. Prin '58 a venit mama-mare de la țară, de lângă Craiova și și-a făcut o lucrare dentară aici. Bătrâna doamnă Tevel își ținea toată mașinăria electrică de frezat cu multe brațe, articulații, roțițe și curele de transmisie într-un geamantan, sub pat. Cu mare precauție o scotea repede, o înșira și dădea radioul la maximum cât timp ținea freza.

Când termina de lucrat, totul era ascuns și se așternea iar liniștea, ca și cum nu s-a întâmplat nimic. Fiindcă am fost cuminte, la sfârșit, am primit pască uscată evreiască cu gust de carton. La parterul altui bloc vecin locuia maestrul Iosefini. Ne cățaram pe ce puteam și priveam prin geam numerele de iluzionism pe care le exersa. Cartierul, locuit de foarte mulți evrei, era liniștit, elegant și eclectic. Case vechi boierești care aveau grădini în față și havuz în mijlocul curții dăinuiau în armonie perfectă cu blocuri selecte având garaje la subsol, în care cu doar câțiva ani în urmă erau adăpostite luxoase automobile americane. Un, deux, trois, quatre... un, deux, trois, quatre... dégage, trois, quatre, frappé, hop, très bien! În apartamentele cu camere mari în care încă locuiau unele doamne de modă veche, întreprinzătoare, având pian, se predau lecții de balet și bune maniere fetițelor din cartier. Îmi aduc aminte doar de Angela, Mica și de Anca Rosenbaum. Angela, fiica unui medic evreu, cum altfel, șutise niște prezervative primite de taică-său de la rudele lor din Occident. În inocența noastră am umplut toată strada cu baloane cu moț, umflate. S-a stârnit un deranj formidabil, cu miliție, anchete, procese-verbale... tot tacâmul. În serile fără nori, când milioane de stele străluceau, cerul Bucureștilor era spintecat agresiv și înfricoșător de luminile foarte puternice ale reflectoarelor sovietice ce scormoneau terorizant și ostentativ prin liniștea patriarhală a orașului, în căutarea unor imaginare avioane de spionaj ale inamicului inexistent anglo-american.

– Dorina!... Dorina!... strigă mama de la poarta casei unde împreună am ajuns în acea zi de pe la sfârșitul lui septembrie din '59. Clădirea asta de pe strada 11 Iunie avea o curte mică și neîngrijită, cu pământ bătătorit în față. Când apare, tanti Dorina își duce degetul la gură, semn să vorbim în șoaptă. La cei patru ani ai mei, spuneam tanti mai tuturor femeilor.

– Bună, Lidia!, îi spune ea mamei. Intrați, dar vă rog să vorbiți în șoaptă - în salon doarme fratele meu. E bolnav și nu vreau să-l deranjăm.

Am urcat cele două trepte care dădeau în mica verandă de la intrare, iar de acolo, am trecut în salon. Singura mobilă, pe care deja o știam, era o masă mică cu patru scaune simple cu spătar, aranjate în mijloc și nimic mai mult. Însă acum, lipit de peretele din față, am văzut că a apărut un pat din fier pe care, chircit, dormea un bărbat foarte slab, îmbrăcat în niște haine zdrențăroase. Doar ce am făcut câțiva pași spre ușa din dreapta a salonului, când din trupul acela sleit de puteri a ieșit un sunet sinistru de tuse cavernoasă, iar patul s-a zgâlțâit gata-gata să se dezmembreze într-un clănțănit strident, metalic. M-am speriat îngrozitor. Am intrat tiptil în odaia din dreapta. Aici ținea tanti Dorina mașina de cusut la care încă mai lucra croitorie în particular. „11 Iunie”, ce coincidență bizară între adresa la care ne aflam – ziua decretării naționalizării tuturor mijloacelor de producție de noul regim popular instaurat în '48 – și mașina de cusut care, printr-un miracol, scăpase raptului proletar! Și chiar producea mașina aia de cusut – de data asta mama venise cu niște stofă elegantă cumpărată la metraj de la magazinul „Vulturul de Mare” ca să-și facă o fustă. Tanti Dorina plângea.

– Măi, Lidia, tocmai a ieșit fratele meu din pușcărie. A fost la ocnă și e bolnav, copt – are TBC și scui pă sânge. Nu știu ce să mă fac cu el, of Doamne!... că n-avem loc unde să-l ținem și ne e frică să nu ne îmbolnăvim și noi, să mă ierte Dumnezeu pentru ce spun! Iar bărbatul meu nu-i de acord să stea aici, mai șoptește ea printre lacrimi. Din salon se aude iar tusea aceea cavernoasă și clănțănitul metalic al patului din fier.

– Dar, tanti Dorina, ce a furat fratele dumneavoastră, de a fost la pușcărie?

– Nu a furat nimic, pușor, că e om bun. Doar vremurile sunt rele, mămică.

– Dorina, lasă!... îmi iei măsurile pentru fustă altă dată. Acum te invit la Capșa să te tratez cu o prăjitură, zice mama. S-a dus biata femeie în altă odaie, s-a gătit un pic și am ieșit toți trei la plimbare pe calea Victoriei. Țin minte, de parcă ar fi fost ieri, că am mâncat Joffre la Capșa. Când am ieșit din cofetărie, ne-a abordat un fotograf stradal care a immortalizat momentul. Și așa... poza de atunci a ajuns pe coperta cărții de azi.

La radio erau difuzate cântece minunate. Melodia Aidei Moga „Intră lună pe fereastră, intră-n odăița noastră” mă urmărește și acum. În iarna lui '59 ne-am cumpărat televizor. Era un Temp 3 rusesc. Ninsese, așa că l-am adus legat fedeleș pe săniuța mea, de undeva cam pe lângă Piața Rosetti, de la un magazin universal în care podelele erau unse zilnic cu motorină. Întâmplarea face ca după doar câteva luni, de Ziua Copilului, să devin vedetă TV. Călare pe un măgăruș din lemn, am apărut într-un reportaj făcut cu ocazia inaugurării frizeriei „Ciufulici” de pe bulevardul Republicii, lângă Teatrul Foarte Mic. Deși abia mă tunsesem în urmă cu câteva zile la frizeria la care mergea tata, pe Hristo Botev, reporterul a rugat-o pe mama să facem figurație, așa că o frizeriță se prefăcea că mă tunde, iar eu ba plângeam, ba zâmbeam. A doua zi m-am văzut la televizor. Cine mai era ca mine!/? În perioada aia programele TV nu erau prea grozave. Difuzau muzică populară și hore nesfârșite, mult prea vesele, care se potriveau ca nuca-n perete cu vremurile. Călușarii au ajuns să mă enerveze rău de tot. Eu continuam să-l ascult pe N. Stroe „ce vă roagă să-i dați voie” la radio, la „Satira și umorul” și adormeam cu Silvia Chicoș care-mi spunea gingaș „Noapte bună copii!”.

Unii dintre primii mei prieteni, Jacky, Freddy și Mendel, tot în acel an '59, au emigrat în Palestina.

În subsolul blocului nostru, în câteva cămăruțe cât niște chilii, înșirate pe lângă centrala termică, tânăra doamnă Anișoara remaia ciorapi de nailon, iar familia Munteanu lucra toată ziua

croitorie. Acolo lucrau și tot acolo găteau, mâncau și dormeau. La un gemuleț de la subsolul altui bloc vecin, ciocăneai să cumperi borș. Tot cartierul apela la serviciile lor. Nu știu exact cum stătea treaba, dar pe nenea Gheorghe, sectoristu', cu mersul lui apăsat, încălțat în cizme cazone cu scârț ce îți stârneau fiori reci, îl vedeam destul de des făcându-și rondul, gras și roșu la față ca un gogoșar. Cred că venea, își lua tainul, închidea ochii și pleca mulțumit mai departe la o țuică. Oamenii supraviețuiau cum puteau. Nu bănuiam eu grozăviile sinistre ale acelor ani tulburi, nici marile compromisuri care se făceau. Eram un țânc de doar trei, patru ani care și așa cred că a văzut prea multe, ba chiar aș putea zice că am trăit fericit lângă mama și tata, doi oameni frumoși, educați, distinși, respectați și eleganți.

Când am aterizat aici, cam pe nepusă-masa, Floreasca era un cartier în construcție. Nici blocul nostru nu fusese terminat. Muncitorii încă lucrau la finisajele exterioare, mișunând ca furnicile într-un du-te, vino pe schelele din lemn. A mai durat treaba cam jumătate de an, dar blocul, zi după zi s-a umplut cu familii venite din toate zărilor, de pe unde nici nu gândeai, unii direct din Bărăganul deportărilor comuniste. Mi-am făcut primii noi prieteni jucându-ne printre schele, unelte și materiale de construcții. În ton cu acea „atmosferă efervescentă” de șantier, de la radiourile vecinilor se auzeau frații Grigoriu cântând celebra „Macarale râd în soare, argintii”. Dacă deschideam fereastra apartamentului nostru de la etajul al doilea, dădeam binețe meșterilor zidari. Dar era grozav!... aveam baia noastră și bucătăria noastră. Doar ale noastre!

Cartierul, în '60, se prezenta mizerabil, totuși fermecător pentru ochii mei iscoditori de copil. Gheorghiu-Dej tocmai băgase buldozeru' și dărâmasese casele din Groapa Floreasca, dar groapa încă exista ca o rană plină de moloz, bălți împutite și

buruieni înalte, crescute peste fundațiile fostelor case în care multe destine au fost frânte odată cu demolarea. În șerpăria asta găseam raiul expedițiilor copilăriei mele. Iarna se formau derdelușuri cum nu s-au mai văzut. Groapa era încadrată la Nord de Lacul Floreasca, la Est de Fabrica Ford, la Vest de Sala Sporturilor Floreasca, iar la Sud de case prăpădite, insalubre, fără canalizare, încălzite cu lemne și cărbuni. Ici, colo, printre ele, răsărea câte o vilă frumoasă de nu-ți venea să crezi. Aveau chiar și blazon cu nume, ca vila Lizica, vila Florica și altele, unele păstrându-se foarte bine până azi. Din coșurile caselor pipernicite ieșeau vălătuci de fum. În cartier se așterneau pistrui negri de zgură pe zăpada albă ce scârțâia sub pașii trecătorilor, iar în aer persista un miros greu-dulceag de la cărbunii arși în sobă. Mie, mirosul ăsta, în asprimea gerului care-mi lipea nările, îmi plăcea la nebunie! Lumea din căsuțele de lângă bloc era pestriță cu mulți țigani, răi la suflet, groaznic de murdari și mirosind înțepător, cheflii, veșnic puși pe harță, scandal și bătaie. La „Căteava Leșinată”, cârciuma „Lugoj” din colț, de pe Calea Floreasca, la câțiva pași de blocul în care locuiam, trăgeau „camionagiii” și-și beau mințile. Așa-zisele lor camioane erau de fapt niște care mari în formă de platformă cu obloane rabatabile, la care erau înhămați cai zdraveni, de tracțiune. Vorbim despre începutul anilor '60, în Floreasca! Transportau cu ele lemne pentru foc, moloz și cărămidă veche din demolări, fiare vechi, mobilier, sticle goale, materiale de construcție, legume, zarzavaturi, vin, bere, furăciuni... de toate. În fiecare seară, în tânguiala acordeoanelor Weltmeister sau Hohner ale artiștilor anonimi, adevărați discipoli ai lui Marcel Budală, ieșea cafteală cu sifoane dintr-alea din sticlă groasă, sparte direct în țeastă. Țâșnea sângele ca de la cișmea. Pe paradeii țiganilor îi chema Ali, Dandy, Jair, Chombe, Pelé, Mitică Jean Marais și ce nume exotice le mai treceau tuciuriilor prin cap. Așa arăta lumea cartierului de atunci.

Pe lângă bloc se strecura sinuos linia tramvaiului 5. Doamne, ce zgomot înfiorător, ce scârțâituri, ce trepidații, de

ziceai că se prăbușește totul! Mai puneam și noi chibrituri pe șină, unul după altul, să bubuie răpăind ca mitraliera când călcau roțile din fier peste ele. Inevitabil, wattmanii se speriau și opreau tramvaiul - răsete și înjurături. De la un bloc vecin răsunau tobele lui Sergiu Malagamba. Repeta pentru că seara avea cântare în centru, la „Mon Jardin”.

Pâinea o luam de la brutăria lui 'nea Grigore. Caldă, aburindă, aia neagră era grozavă. Costa doi lei. 'Nea Grigore purta șapcă și șorț cu buzunar în față pentru banii din hârtie. Mărunțișul îl ținea în sertarul tejghelei. Era un bătrânel șugubăț, cu mustață scurtă, grizonată și avea o nevastă plăpândă și chioară. Prăvălia era chiar în casa în care locuia, pe strada mea, Banul Antonache. În drum spre el treceam pe lângă locul în care stătea la curte o borșăreasă - tanti Florica, o femeie pistruiată, cu păr scurt, blond, rar și creț, rotundă și grasă cât putina în care făcea borșul. Vindea și semințe la cornet, cu 25 de bani cornetu' de floare și 50 de bani de bostan. Acum pe locul lor e un bloc de birouri cu garaj subteran și restaurant ultramodern, de fițe, la parter. Lângă „Cățeaua Leșinată", pe str. Vlădescu, se afla o dugheană mică - tutungeria lui 'nea Mihai, grecu'. Tot cartierul îi zicea Bourvil - asemănarea cu celebrul actor era izbitoare. La el veneau ziarele, revistele și almanahurile. Peste drum, pe Calea Floreasca, la parterul unui bloc, tronau vitrinele mari a trei magazine. În dreapta era unul de pâine. Aveau toate sortimentele: chifle, japoneze, cornuri cu lapte, batoane cu mac, briose, pâine neagră, pâine intermediară, pâine albă, lipii, baghete, pâine împletită, pâine specială, pâine cu cartofi, graham, cozonaci, ba chiar fidea și macaroane. Afară, în față, la o tonetă se vindea înghețată - două sortimente: Polar și Sport. La mijloc era „Alimentara" cu trei raioane mari: unul de mezeluri și brânzeturi (aveau parizer, șuncă de Praga și pastramă atât de bune, cum n-am mai mâncat niciodată după '70), altul cu produse generale (ulei, zahăr, orez, făină, mălai, conserve de legume, măslina, oțet, băuturi etc.) și un al treilea cu dulciuri și cafea râșnită la comandă

într-o tulumbă mare, „ciocolata Pitic face... omul mai voinic”, „dropsuri bune și jeleuri, caramele și drajeuri”. După ce vânzătoarele îți cântăreau produsele pe care doreai să le cumperi, primeai de la respectivul raion un bonuleț de hârtie pe care erau notate cu creion chimic sumele de plată. Cu hârtiuța mergeai la casieria magazinului să achiți. Era o cușcă mică formată din trei geamuri, cel din față având decupat un semicerc jos la teighea, prin care dădeai bonulețul și banii casierei. Ea manevra cu dibăcie manivela casei de marcat din care, după ce termina de introdus toate sumele apăsând niște butoane, la ultimul tur de manivelă ieșea automat și cu zgomot sertarul pentru bani. Prin ferestruica mică din partea de sus a mașinării vedeai cum se tot învârt niște roțițe negre cu cifre mari albe, ca în final să apară totalul de achitat. Dintr-o fantă mică ieșea bonul tipărit automat. La raion, bonurile tipărite la casă erau înfipite de vânzătoare în niște țepușe mari verticale, după care îți primeai marfa frumos ambalată în hârtie cerată. Simplu și ingenios! Laptele și iaurtul, în sticle și borcane din sticlă, cu capace din staniol, se vindeau afară, pe trotuar, direct din niște navete făcute din sârmă groasă galvanizată. Noaptea, când le descărcau din camioane, zornăiau atât de tare că le auzeam de la mine din pat. Magazinul, la vremea aia, era bine aprovizionat. În fine, în stânga găseai măcelăria, deși carne nu prea găseai. Aici era veșnic coadă, însă marfă doar din când în când. Din niște cârlige mari, rânjeau spânzurate niște jumătăți de căpățână de porc, iar sub ele atârnavu țurloaiete. Peste drum de „Cățeua Leșinată”, tot pe Calea Floreasca, la parterul unui bloc vechi, supraviețuia un aprozar obscur care putea mereu a varză murată și avea doar marfă proastă. Nici măcar prunele uscate nu erau bune. Dacă voiai să cumperi cireșe, pe care oricum le luai borșite și cu viermi, jumătate de kil atârna punga făcută cu foi de hârtie din reviste vechi, suprapuse și lipite cu apret. Lângă aprozar, doi meșteri lucrau într-un atelier de cizmărie. Și asta putea al naibii de rău. Lucruri mai bune se găseau la un Gostat de pe str. Radu Beller, unde mușchiul țigănesc și telemeaua de

Brăila, cea în care găseai ici-colo semințe de negrilică, erau formidabile, sau la magazinul Bitolia, ceva mai acătării, unde apăruseră cutiile Mocca de cafea instant, pe lângă niște conserve mai arătoase din import. În Piața Dorobanți, în care, printre munții de lubenițe, tarabe cu struguri, roșii, ardei și castraveți, din niște cuști cu plasă de sârmă, se vindeau pui vii. După ce îi cumpăra stând la coadă, lumea îi lua ținându-i de picioare și cu capul atârând în jos. Odată ce se ajungea cu ei acasă, bieții pui erau gata leșinați, tocmai buni pentru ritualul final, când li se tăia gâtul în plină stradă. În drum spre piață, pe partea dreaptă, mergând pe str. Vlădescu, la doar câțiva metri de noi este căsuța incredibil de mică a marelui profesor, critic, istoric literar și romancier George Călinescu. La gemulețul care dă spre stradă erau expuse la vedere câteva figurine zoomorfe din sticlă colorată. Peste gardul din cărămidă roșie și piatră rotundă de râu, în fiecare primăvară, vedeam cum înfloreau primele tufe de forsythia din cartier, de un galben țipător.

Blocul cu patru etaje în care locuiesc are cinci intrări. La vremea de atunci eram o droaie de copii, toți cam de aceeași vârstă - o gașcă în toată legea. Puteam juca orice jocuri ne treceau prin cap. Dar cele mai grozave momente erau alea când plecam în expedițiile noastre din sălbăticia lacului Tei pe care atunci îl descopeream ca pe o junglă neexplorată. Mergeam la scăldat și pescuit, prindeam pești, raci, broaște, șerpi de apă, șopârle și alte lighioane. Maidanul Cerchez, care se întindea pe locul unde mai târziu s-a construit Televiziunea Română, era un alt loc al marilor noastre expediții. Fructele pe care le găseam la tot pasul prin pomii ce creșteau în sălbăticie țineau de foame până spre seară când ajungeam acasă frânți. Nu ne certa nimeni că veneam târziu, murdari, zgâriați și juliți peste tot. A doua zi o luam de la capăt. În Herăstrău mergeam la roata mare, în labirintul englezesc, la teatrul de păpuși, la teatrul de vară unde vedeam spectacole de revistă sau la cinematograful în aer liber unde rulau western-uri americane, comedii cu Charlot și Stan și Bran, filme franțuzești

de capă și spadă și filme ale neorealismului italian din care nu înțelegeam nimic.

Se năștea o nouă lume cu înșelătoare dezghețuri sociale. Într-un rapt incalificabil se naționalizase totul în industrie, în comerț, micile ateliere meșteșugărești, bănci, hoteluri, restaurante, săli de spectacole, tot, tot, tot. Imobilele valoroase fuseseră naționalizate și ele. În acei ani de așa-zis dezgheț, după marele hold-up banditesc urban, acum era o luptă pe viață și pe moarte pentru colectivizare la sate. Practic, țăranilor li se luau cu japca pământurile și toată averea din ogradă. Asta chiar o știu bine fiindcă verile, câteva săptămâni, le petreceam la bunici, la țară, pe vremea când seara se aprindeau în casă lămpi cu fitil și gaz lampant. Lumina lor difuză crea o atmosferă de basm și nu știu de ce, ne făcea pe toți să vorbim în șoaptă, parcă să nu îi deranjăm vraja. Ne adunam acolo, în casele acelea mari și primitoare, ca în romanul „La Medeleni”, toți verii și verișoarele care locuiam la București. Tata era oltean din Apele Vii, de lângă Craiova, iar mama, moldoveancă din Șerbești, de lângă Bacău. Până în '62, într-un ritual ciclic, deși eu, practic, mă jucam, mergeam cu toții la cârnit și stropit via, la arie la secerat și treierat, la cosit lucerna, la adunat porumbul, la cules și înșirat tutun pe sfori pentru a sta la uscat agățat frumos sub streșini pe pereții caselor, grajdurilor și hambarelor, la cules frunză de dud pentru creșterea viermilor de mătase, apoi la strâns cânepa în snopi pentru a fi pusă la topit în bălți și în apa Siretului. Când mergeam să întoarcem cânepa, umpleam câteva coșarci din nuiiele cu peștii amețiți, care veniseră atrași de narcotic și se încurcaseră printre snopii legați de parii înfiți pe fundul apei. Mai târziu mergeam la păzit via pândind de sus din pătuiuag și la cules roadele. La capătul viei era un nuc mare și umbros lângă care aveau și o mică prisacă cu câteva familii de albine în stupi. După

cules, când se aduceau acasă strugurii de la vie, cu mine moț sus pe ei, în care mari trase de boi, țărâna ulițelor mirosea îmbătător de la mustul care se prelingea leneș. În curte era iureș mare. Hârdaie mari unde aveai nevoie de scară să te sui și teascurile erau pregătite să înghită dulceața ciorchinilor.

Hambarele erau pline, în beciuri bolborosea mustul în butoaie imense, țuica șiroia din serpentinele cazanelor, în grădina de lângă casă creșteau toate legumele și fructele de care o gospodărie are nevoie. Porumbul avea locul lui într-un pătut bine aerisit și cocoțat la înălțime pe picioare solide de lemn. Grâul se măcina la moara din sat, făina era depozitată într-o ladă mare din magazia din lemn, iar pâinea nedospită, creată cu crucile pentru morții din familie, în care se punea doar spuma de drojdie din hârdaiele în care fermentau prunele și corcodușele pentru țuică, într-un ritual get-beget oltenesc, mama mare o cocea la țeștel de pe vatra atemporală din bucătăria de vară unde trona masa joasă și rotundă cu trei picioare. Aroma acelei pâini cu parfum de fructe, scoasă direct de pe cenușa vetrei sau puiul fript la jar, pe pirostrie, le simt și acum. Curțile erau pline de orătării, oamenii aveau care cu boi, căruțe cu cai și unelte agricole, se ajutau între ei, așa că nu depindeau de nimeni și nimic.

În '63, când ne-am dus ca de obicei la țară, n-am mai avut unde să mergem la câmp. Nu tu arie, nu tu vie, nu tu car, căruță, cai și boi... nimic. Tovarășii furaseră tot. Jale mare!... n-am cum să uit. Cu un an în urmă îi lăsasem cu bine, iar acum i-am regăsit cu inimile grele, plânși și săraci. Când stau și mă gândesc la inimaginabilele drame prin care au trecut bieții oameni, mă întreb cum de au rezistat simțind că li se înmoaie picioarele, că stomacul se chircește, iar în suflet rămâne pustiu. La Apele Vii, în Oltenia, mai era cum era fiindcă mama-mare, care fusese învățătoare și directoare la școala de fete din sat, primea pensie după o viață la catedră. Sora lui taică-meu, tanti Miți, care rămăsese în casa bătrânească, se făcuse și ea tot învățătoare, iar soțul ei, Mariani,

un italian a cărui familie de arhitecți și antreprenori în construcții poposise în Caracal ca imigranți, lucra inginer agronom la GAS. Despre familia Mariani, care a construit Teatrul Național din Caracal, teatru ce „impresionează prin masivitatea și bogăția sa decorativă în stil eclectic cu accente neobaroce și neorenascentiste”¹ - Capitcaracal.ro, Colegiul Ioniță Asan, Primăria și Tribunalul urbei, ar fi de scris o carte.

Așa că în casă intrau două lefuri și o pensie. Deși aria, culturile de la câmp, viile din Valea Mare și cele de lângă domeniile Chintescu dispăruseră, totuși aveau din ce trăi. Pe tata-mare nu l-am cunoscut. Murise înainte de a mă naște eu. Și el fusese tot învățător și director la școala de băieți din sat. Bietul om își servise țara în Primul Război Mondial și în războiul româno-ungar din 1919. În primul a fost încarcerat într-un lagăr din Germania, așa că privirea lui, dintr-o pictură în ulei, foarte bine realizată de un camarad de prizonierat, ne urmărește și azi. Pe un scrin, lângă tablou, se află vechea vioară cu care domnul învățător Iliescu preda la școală orele de muzică. Ar fi de menționat că locașul de învățământ din Apele Vii a fost edificat între 1897 - 1901 când în Regat s-au ridicat 2.343 de școli. În trei dintre acești patru ani, ministru al Educațiunii a fost Spiru Haret. Tata-mare, om cult, a scris o monografie foarte interesantă a satului Apele Vii. Așa am aflat că vatra lui s-a înființat pe la anul 1600, când Mihai Viteazul și-a împrăștiat pe meleagurile astea din câmpia Romanaișilor a Olteniei câțiva bravi oșteni. Neamul meu, strămoșii mei, s-au numit Elie, iar la reforma numelor din România au devenit Iliescu, apoi Iliescu și toți au fost, până la tata-mare, popi.

Tragedia mare a fost la Șerbești, la bunicii din partea mamei, din Moldova. Mamaia și tataia, așa le spuneam, nu aveau lefuri.

Trăiau numai din culturile de la câmp, din rodul viilor, din lemnul de la pădure și din creșterea vitelor. O aveau pe Paula „fată-n casă”, care îi ajuta la multele treburi în gospodărie, iar la muncile câmpului angajau oameni cu ziua. Toate lucrurile erau puse în bună rânduială. Înainte de naționalizare, tataia fusese contabil la o bancă din Bacău. Peste noapte s-au trezit fiii ploii și durerii, cât ai pocni din degete.

Vacanțele mele la țară au continuat. Siretul de la Șerbești și bălțile pline de pește din lunca lui nu le mutase nimeni de acolo. Nici fabuloasa bibliotecă de la Apele Vii nu dispăruse, cum nici dudul pletos de lângă poartă, nici tufele de trandafiri pentru dulceață de lângă scara din piatră de la intrare și nici bătrânii pruni cu renglele din grădină, ori smochinul de lângă bucătăria de vară, unde era țestul, nu o luaseră la sănătoasa. Deși eu continuam să copilăresc precum într-o perpetuă „Nada Florilor” a lui Sadoveanu, nimic nu mai semăna cu ce a fost. Eram mic, poate nu înțelegeam tot, dar lucrurile astea m-au marcat puternic pentru tot restul vieții. Așa am aflat ce înseamnă demnitatea în modestie și am știut încă de atunci unde, în ce instituții și în ce suflete strâmbe sălășluiește diavolul.

Cuprins

Cuvânt înainte /	7
Capitolul 1 - Cele două lumi ale unui copil /	9
Capitolul II - Țara mea are câmpii mănoase... /	23
Capitolul III - Școala cea nouă /	38
Capitolul IV - Zodia handbalului /	51
Capitolul V – 1970 /	75
Capitolul VI - Across the Universe /	122
Capitolul VII - Nota cinci la purtare /	224
Capitolul VIII - Vremea Perseidelor /	264
Capitolul IX - Floare-albastră /	290
Epilog /	311

